

Dansk utställning avslöjar hur stadsmiljön stöter ut personer utan hem

Vem är staden egentligen till för? Upplever alla invånare stadsmiljön som inkluderande? Om frågan ställs till en person i hemlöshet blir svaret ett rungande nej. Det blir tydligt i utställningen *Den udstødene by* (Den exkluderande staden) i Köpenhamn. Här kommer personer i hemlöshet till tals i bild, text och dokumentärfilm. De pekar på en rad försämringar i den danska huvudstaden som skett för dem under 2000-talet.

Soffor i det offentliga rummet som i många fall är omöjliga att sova på, värmekällor som är försedda med vassa piggas, störande musik som hörs dygnet runt i parkeringsgarage där obehagligt ljus känns även när du blundar – det är konkreta exempel på exkluderande design. Utställningen fungerar här som en ögonöppnare för betraktaren. Övrigt, otryggt och stressande är ord som personer med erfarenhet av hemlöshet ofta använder när de berättar om sina villkor.

Att trotsa alla fysiska hinder och ändå sova på torg och i parker kan leda till böter och kanske arrestering. Ett tiggeriförbud, som ju återigen diskuteras här hemma, och avgifter på offentliga toaletter ligger i linje med alla andra svårigheter som riggats för samhällets mest utsatta.

Kort sagt, att sova utomhus har blivit kriminellt och dessutom besvärligare än tidigare. För inte så länge sedan sov många ofta tillsammans för att känna sig tryggare. Idag, däremot, måste den som saknar bostad gömma sig.

– Jag är inte välkommen i min egen stad, som flera av de intervjuade i den danska huvudstaden uttrycker saken i utställningen.

AARHUS

KØBENHAVN

ODENSE

KØBENHAVN

AALBORG

KØBENHAVN

Exempel på exkluderande design i stadsmiljön.

Den udstødende by öppnades passande nog den 10 oktober, dagen som utsetts att vara *World Homeless Day*. Den dagen var det ett år sedan Köpenhamns kommun undertecknade den europeiska rättighetsförklaringen för människor i hemlöshet. Utställningen är en sammanfattning av ett forskningsprojekt som genomförts av *Projekt Udenfor* och Ålborgs universitet.

Människorättsjuristen **Pia Justesen**, en av forskarna bakom projektet, öppnade utställningen inför hundratalet besökare i Nørrebro i Köpenhamn.

– Två veckor efter det att Köpenhamn skrev under rättigheterna för hemlösa togs förbudsskyltarna om att få sova på bänkarna ner från Rådhusplatsen. Det var en bra sak. Tidigare kunde man bli dömd för att sova där, svarar hon på frågan om vad som hänt under året efter undertecknandet.

En annan ljuspunkt är att förbudet att sova i stadens 150 parker och grönområden ifrågasätts på politisk nivå.

– Annars har det inte hänt mycket, nej. Men allt är inte uselt. Även Fredriksbergs kommun skrev helt nyligen under på de hemlösas rättigheter, säger Pia Justesen som nu hoppas att Odense och Århus ska följa efter och göra detsamma.

Människorättsjuristen och forskaren **Pia Justesen** gläds åt att kommunerna Köpenhamn och Fredriksberg undertecknat rättighetsförklaringen för människor i hemlöshet. Men hon tycker att det är märkligt att ingen svensk kommun gjort det. Nu hoppas hon att utställningen [Den udstødende by](#) ska leda till att vi samtalar mer om villkoren för personer utan hem. Foto: Sven Rosell

En fördel för personer utan bostad och deras företrädare, påpekar hon, är att de kan använda undertecknandet som argument när de framför sina krav på förändringar till kommunledningen.

I Europa har ett 60-tal städer, varav 35 i Grekland, skrivit under rättighetsförklaringen för människor i hemlöshet. Ingen stad i Sverige har gjort det.

– En stad som Lund, till exempel, har skrivit under de mänskliga rättigheterna. Men varför har de inte skrivit under på att de erkänner de hemlösas rättigheter? Det kan jag inte förstå, säger Pia Justesen.

Sven Rosell

[Den udstødende by](#) pågår till 23 oktober på Autopoul i stadsdelen Nørrebro i Köpenhamn. Närmast därefter visas den på Forsorgsmuseet (ett museum om forna tiders danska fattigvård) i Svendborg på Fyn.

Screenshot